УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство юстиції України

Офіс Генерального прокурора
(до відома)

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(*згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19^1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань у діяльності державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор» (далі – установа, СІЗО), у якій на час відвідування групою НПМ 19 листопада 2024 року утримувалось 411 осіб.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

У статті 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України) серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності, засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

Під час відвідування окремих камерних приміщень установи встановлено, що з боку персоналу СІЗО до утримуваних осіб висуваються вимоги, не передбачені жодними національними нормативно-правовими документами, а також можуть розцінюватися як жорстоке поводження або поводження, що принижує гідність утримуваних осіб, та як порушення вимог статті 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Так, відкриваючи двері камерних приміщень, працівники СІЗО вимагають від ув’язнених та засуджених піднімати руки, згинаючи їх у ліктях.

У ході конфіденційного спілкування представників групи НПМ із утримуваними жінками встановлено, що невиконання таких вимог викликає додаткове напруження взаємовідносин між ув’язненими і персоналом СІЗО.

Слід зазначити, що наявність подібної «негативної практики» вже фіксувалась представниками групи НПМ під час попереднього відвідування

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

СІЗО 20 жовтня 2022 року і керівництву установи було рекомендовано її припинити, однак, відповідних заходів вжито не було.

Незважаючи на те, що Європейський комітет у доповіді за результатами проведеного візиту в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року [CPT/Inf (2024) 20] наполягав на необхідності боротьби із негативним впливом неформальної тюремної ієрархії, групою НПМ встановлено існуючу в установі практику дискримінації, сегрегації та стигматизації ув'язнених, що відносяться до особливо вразливої категорії.

Під час проведення групою НПМ конфіденційного спілкування із вищезазначеною категорією ув'язнених встановлено, що на них покладається обов'язок виконання робіт без оплати, а саме: прибирання санвузлів та інших місць загального користування, від яких відмовляється більшість ув'язнених, у зв'язку з наявністю стійких неформальних правил поведінки.

Крім того, у камерному приміщенні разом із ув'язненими, що відносяться до особливо вразливої категорії, проживає ув'язнений, який займає привілейоване становище серед них.

В обов'язки зазначеного ув'язненого входить: нагляд за дотриманням порядку в камерному приміщенні та здійснення контролю за якістю виконання робіт.

Під час відвідування їдальні установи групою НПМ встановлено, що адміністрація СІЗО призначила одного із ув'язнених на посаду старшого днювального, через що він займає привілейоване становище серед ув'язнених, які залучаються до виконання робіт в їдальні.

Слід зазначити, що нормативно-правовими актами не передбачено залучення осіб, взятих під варту, на посадах старшого днювального.

Вищезазначена практика підвищує ризик жорстокого поводження та трудової експлуатації ув'язнених, які залучаються до виконання робіт в їдальні установи.

Також, Європейський комітет у доповіді до Уряду України за наслідками проведеного візиту до України 4 – 13 серпня 2020 року [CPT/Inf (2020) 40] наголошує, що будь-яка часткова відмова від відповідальності за порядок та безпеку у пенітенціарних установах, яку несуть режимні співробітники установи, є неприйнятною. Така практика піддає більш слабких ув'язнених ризику жорстокого поводження та експлуатації з боку інших ув'язнених.

У своїх доповідях Європейський комітет закликав владу України зробити всі необхідні кроки для того, щоб покласти край цій практиці. Жодний ув'язнений не повинен мати владу над іншими ув'язненими.

Частиною 2 статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» (далі – Закон) передбачено, що норма площі для однієї взятої під варту особи не може бути меншою 2,5 м^2.

На момент відвідування камерних приміщень № 185, 190 та інших, у них розміщувалося по 4 спальних місця при їх загальній площі 7 м^2. Тобто, за умови

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

заповнення усіх спальних місць, площа на одного ув’язненого становитиме 1,7 м^2.

У пункті 13 Сьомої Загальної доповіді Європейського комітету [CPT/Inf (97) 10] зазначено, що проблема із переповненими камерними приміщеннями призводить до негігієнічних умов, постійної відсутності приватності, перезавантаження медичних служб та інфраструктури установи і тому потребує виправлення.

Окрім цього, зазначене виступає приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справах «Яковенко проти України» (Yakovenko v. Ukraine) (заява № 15825/06 від 26.04.2006) та «Кулік проти України» (Kulik v. Ukraine) (заява № 34515/04 від 04.09.2004) зазначено про неналежні умови утримання в місцях несвободи, а саме недостачу площі у камерних приміщеннях.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними матеріально-побутовими умовами порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів у якості моральної компенсації.

У відповідності до вимог пункту 4 розділу IV Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів нагляду і контролю) сигналізаційна система виклику застосовується для надання можливості особам, узятим під варту, та засудженим здійснити виклик персоналу і складається із кнопок, які встановлюються у камерних приміщеннях, та індикаційної панелі, що відображає інформацію про стан кнопок.

У порушення вимог вищезазначеної норми Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю, а також вимог правила 18.2 Європейських пенітенціарних правил (далі – ЄПП) понад 80 % камер режимних корпусів установи сигналізаційною системою виклику, яка дозволяє засудженим та ув’язненим негайно встановлювати контакт із персоналом, у повному обсязі не обладнані.

Відсутність сигналізаційної системи виклику позбавляє можливості утримуваних осіб повідомляти персоналу установи про виникнення позаштатних ситуацій.

У порушення вимог пункту 2 глави 3 розділу VIII Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (далі – ПВР СІЗО) деякі камери, бібліотека, кімната для виховної роботи та коридори прогулянкових двориків установи у повному обсязі не радіофіковані.

Відповідно до вимог правила 24.10 ЄПП ув’язнені особи повинні мати можливість регулярно отримувати інформацію про суспільні події по радіо або

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

телебаченню.

Відповідно до вимог підпункту 14 пункту 2 розділу ІІ ПВР СІЗО в усіх камерах (жилих приміщеннях), виробничих майстернях та інших приміщеннях, де перебувають ув'язнені і засуджені, вивішується наочна інформація із зазначенням номерів телефонів «гарячих ліній», поштових та електронних адрес: Міністерства юстиції України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, Державного бюро розслідувань, Офісу Генерального прокурора, обласної і окружної прокуратур, Департаменту з питань виконання кримінальних покарань, міжрегіонального управління, а також регіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги.

У порушення зазначених вище вимог ПВР СІЗО групою НПМ виявлено, що наочна інформація у окремих камерах, виробничій майстерні, швейній дільниці, а також у збірному відділенні установи відсутня.

Під час вивчення стану обладнання лазне-прального комплексу (далі – ЛПК) установи виявлено ряд порушень вимог Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 849/5 (далі – Положення про організацію лазне-прального обслуговування).

У пральні ЛПК відсутні кімната персоналу пральні та приміщення для лагодження і зберігання чистої білизни.

У порушення вимог пункту 2.9 розділу 2 Положення про організацію лазне-прального обслуговування приміщення ЛПК установи не обладнані центральним (автономним) опаленням та гарячим водопостачанням.

Відповідно до вимог пункту 3.2. розділу ІІІ Положення про організацію лазне-прального обслуговування засуджені (особи, взяті під варту) жіночої статі приймають душ у спеціально облаштованих для цього місцях не менше двох разів на тиждень.

Однак, під час конфіденційного спілкування із ув'язненими жіночої статі та працівниками установи встановлено, що вони приймають душ лише один раз на тиждень у лазні ЛПК установи.

На зазначені вище порушення прав утримуваних осіб групою НПМ за результатами попереднього відвідування вже зверталася увага керівництва установи. Однак, керівництво установи належних висновків не зробило, внаслідок чого зазначені порушення права утримуваних осіб на достатній життєвий рівень продовжують мати місце.

У ході відвідування представниками групи НПМ карцерів встановлено надмірну заґратованість вікон та неналежний рівень штучного освітлення.

Так, під час відвідування карцеру № 3 корпусного відділення № 2 рівень освітлення складав 14,9 lux, при тому, що згідно додатку Ж «Нормативні показники освітлення приміщень житлових будівель», Державних будівельних норм України В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

комунального господарства України від 03.10.2018 № 264, освітленість робочих поверхонь спальних, житлових кімнат має складати 150 lux.

Відповідно до вимог пункту 1 глави 1 розділу VI ПВР СІЗО для придбання ув'язненими і засудженими продуктів харчування і предметів першої необхідності в СІЗО відкриваються та функціонують крамниці і столи замовлень, які провадять свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства.

У той же час, у крамниці установи відсутні тютюнові вироби, наявність яких передбачена додатком 2 ПВР СІЗО (перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які ув'язнені і засуджені можуть отримувати в посилках (передачах) та бандеролях, купувати в крамницях СІЗО та зберігати при собі).

До представників групи НПМ з цього приводу надходило багато нарікань від засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування установи.

У відповідності до вимог підпункту 9 пункту 3 розділу VII ПВР СІЗО кореспонденцію ув'язнені та засуджені у незапечатаному вигляді кладуть у поштові скриньки, які вивішуються на території відділення, де розміщуються засуджені, які залишені в установі для роботи з господарського обслуговування. Кореспонденцію щодня виймає з поштових скриньок персонал СІЗО.

Однак, під час відвідування приміщень гуртожитку для засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування установи, встановлено, що відповідні поштові скриньки для відправлення листів засуджених відсутні.

Зазначене також суперечить вимогам правила 24.1 ЄПП, згідно з яким ув'язненим необхідно дозволяти максимально часто спілкуватися поштою, по телефону або в інші способи спілкування зі своїми родинами, іншими особами та представниками зовнішніх організацій.

Під час відвідування установи виявлено порушення вимог Кодексу цивільного захисту України у частині вирішення питання щодо укриття населення та його захисту.

Таким чином, засуджені (ув'язнені) установи піддаються щоденному ризику для життя та здоров'я, залишаючись незахищеними, у камерних приміщеннях та гуртожитках під час повітряної тривоги, обумовленої актами військової агресії проти України.

В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки в Україні), що може привести до ураження електричним струмом засуджених або ув'язнених, персоналу установи та становить загрозу для їх життя і здоров'я, а також може призвести до виникнення пожеж або задимлень в установі.

У відповідності до вимог пункту 2 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні в установі дерев'яні елементи горищних покриттів (крокви, лати) будівель повинні оброблятися засобами вогнезахисту, які забезпечують відповідну вогнезахисну ефективність. Не менше одного разу на рік комісією

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

установи має здійснюватися перевірка стану вогнезахисного покриву (просочення), за результатами якої складається акт перевірки технічного стану вогнезахисного покриву (просочення).

Відповідальна за утримання вогнезахисного покриву особа наказом керівника установи не призначена.

Окрім цього, усупереч вимог підпункту 1.2. пункту 1 розділу V Правил пожежної безпеки в Україні адміністративні будівлі, гуртожитки для засуджених, інші відповідні будівлі, приміщення та споруди установи не обладнані у повному обсязі системою автоматичної пожежної сигналізації.

У відповідності до вимог підпункту 2.12. пункту 2 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні двері електрощитових повинні утримуватися зачиненими.

Однак, у приміщеннях пральні та лазні ЛПК установи двері електрощитових були відчинені і до них могли мати доступ сторонні особи.

В окремих камерних приміщеннях установи встановлено порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій передбачено право на повагу до приватного життя.

Так, у всіх карцерах корпусного відділення № 2 установи відсутні двері у санвузлах, що не дозволяє ув’язненим усамітнитись та є порушенням вимог правила 19.3 ЄПП.

Також, у камерному приміщенні № 333 ліжка розташовані впритул одне до одного, що не забезпечує утримуваним особам особистого простору та порушує правило 18.1 ЄПП.

У доповіді Європейського комітету Уряду України за наслідками проведеного візиту до України 4 - 13 серпня 2020 року [CPT/Inf (2020) 40] зазначено, що застосування відеозаписів за допомогою стаціонарних та портативних приладів є потенційною важливою гарантією проти жорстокого поводження, а також корисним заходом безпеки.

Використання системи відеоспостереження в установах Державної кримінально-виконавчої служби України здійснюється на підставі Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів нагляду і контролю).

У ході вивчення зазначеного питання, а також спілкування з працівниками установи, встановлено, що діяльність адміністрації установи щодо визначення місця, виду та кількості відеокамер, необхідних для обладнання об’єктів установи з урахуванням їх функціонального призначення і технічних характеристик, належним чином не організована.

Як наслідок, у порушення вимог пункту 8 розділу 5 Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю, відеокамерами в установі не у повному обсязі обладнано службові та підсобні приміщення адміністративного будинку, прогулянкові дворики.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

У той же час в установі відеоспостереження здійснюється цілодобово за особами, які утримуються у карцерах та деяких житлових приміщеннях, причому відеонагляд за чоловіками здійснюється працівниками жіночої статі.

Таким чином, адміністрацією установи порушуються вимоги статті 32 Конституції України, якою встановлено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Згідно із пунктом 1 статті 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статтею 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для виконання.

Статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено, що кожен має право на повагу до свого приватного життя.

Практика Європейського суду з прав людини, у справі «Case of Gorlov and others v. Russia» вказує, що відносно заявників, які утримувались в камерних приміщеннях, де були наявні системи відеоспостереження, через які тюремний персонал постійно спостерігав за ними, визнається порушенням статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Також, Європейський комітет у своїх доповідях постійно наголошує, що застосування цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя і робить увесь режим ще більш тяжким.

У приміщеннях їдальні адміністрація установи використовує працю осіб, взятих під варту, на посадах працівників відділення господарчого обслуговування без її оплати.

Відповідно до пункту 3.1 Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 07.03.2013 № 396/5 (далі – Інструкція про працю), праця здійснюється на добровільній основі на підставі договору цивільно-правового характеру або трудового договору.

Під час спілкування із персоналом установи встановлено, що лише один працівник (всього 16 працівників) отримує заробітну плату та з ним укладений трудовий договорів. Решта 15 осіб, взятих під варту, працевикористовуються у їдальні установи без оплати праці як такі, що залучені до виконання робіт з благоустрою СІЗО відповідно до статті 16 Закону.

Робочий день таких працівників в годинному вимірі не відрізняється від робочого дня тих працівників, які за свою роботу отримують заробітну плату.

Частиною 2 статті 7 Закону визначено, що основними вимогами режиму в місцях попереднього ув'язнення є роздільне тримання їх у порядку, передбаченому статтею 8 Закону.

Проте, під час конфіденційного спілкування із ув'язненими жінками встановлено, що вищезазначені вимоги частини 2 статті 8 Закону щодо роздільного тримання недотримуються та вже призводили до конфліктних

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

ситуацій між особами, які раніше відбували покарання у місцях позбавлення волі із особами, які не перебували в місцях позбавлення волі.

У ході вивчення службової документації групою НПМ встановлено значний некомплект персоналу по установі, а саме 13 % від штатної чисельності персоналу.

Слід зазначити, що у пункті 26 сьомої загальної доповіді [CPT/Inf (97) 10] Європейського комітету вказано, що за неадекватного забезпечення кадрами підтримання безпеки і виконання режимних вимог роблять необхідною часту понаднормову роботу персоналу, яка призводить до стресових станів і швидкої втомлюваності (відомої як «вигорання»).

Все це, в свою чергу, призводить до синдрому постійної втоми та емоційного виснаження персоналу установи.

Також, Європейський комітет у своїх доповідях за результатами проведених візитів до України зазначив, що недостатня присутність персоналу була спільною особливістю в усіх відвіданих колоніях. Наприклад, в одній із колонії один охоронець відповідав за нагляд за сотнею ув'язнених упродовж дня. Вночі та на вихідних не було постійної присутності персоналу в житловій частині колонії (невеликий патруль охоронців обходив територію кожні дві-три години).

За таких обставин, Європейський комітет підкреслив, що низька укомплектованість персоналом зменшує можливості прямого контакту з ув'язненими, збільшує напругу між ув'язненими та персоналом. Європейський комітет закликає владу України без подальших затримок зробити кроки для перегляду комплектування персоналом пенітенціарних установ з метою забезпечення більшої присутності охоронців у житлових та робочих приміщеннях.

У відповідності до вимог підпункту 4 пункту 2 розділу VI ПВР СІЗО молодші інспектори чергової зміни, які приймають передачі, повинні бути одягнені у білі халати, мати в санітарних книжках відмітку про проходження медичного огляду, дотримуватися правил гігієни і санітарії.

Однак, під час відвідування установи групою НПМ встановлено, що працівники, які здійснювали прийом передач, не забезпечені халатами, а у одного з них санітарна книжка була відсутня.

Наявні в установі спецзасоби (захисні шоломи та бронежилети) належним чином не пронумеровані та у випадку застосування фізичної сили працівником, який використовує зазначені спецзасоби, ідентифікувати його буде неможливо.

У доповіді Уряду України за наслідками візиту 1-10 грудня 2012 року Європейського комітету до України [CPT/Inf (2013) 23] зазначено, що працівники загону спеціального призначення, які застосували надмірну фізичну силу до засуджених, були одягнені у спеціальні захисні спорядження (захисні шоломи, бронежилети) без ідентифікаційних номерів, через що неможливо було провести ефективне розслідування без встановлення винних осіб.

Представниками Європейського комітету рекомендовано використовувати чіткий ідентифікаційний номер на кожному одязі/шоломі працівників загону

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

спеціального призначення.

Аналізуючи записи у Журналі обліку рапортів про порушення ув'язненими і засудженими встановленого режиму тримання зафіксовано, що значна кількість ув'язнених і засуджених притягується до дисциплінарної відповідальності за «сон у денний час».

Слід зазначити, що заборона сну у денний час не передбачена жодними діючими нормативно-правовими актами і збереження такої практики в установі порушуватиме основоположні права ув'язнених і засуджених.

Міністерством юстиції України за результатами опрацювання спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про стан справ щодо недопущення в Україні катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання в 2023 році», поінформовано у листі від 15.05.2024 № 73478/5015-4-24/27, що лазне-пральне обслуговування засуджених та ув'язнених в підпорядкованих установах здійснюється у відповідності до вимог Положення про організацію лазне-прального обслуговування.

Однак, виявлені під час відвідування установи групою НПМ порушення свідчать, що зазначена у листі Міністерством юстиції України інформація не відповідає дійсності, носить формальний характер та створює ілюзію керованого стану справ і загального благополуччя в підпорядкованих установах.

На підставі вищевикладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу установи, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2^7 пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення та недопущення у подальшому порушень, виявлених у діяльності державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор», зокрема:

1.1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи, розробити та реалізувати відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому, копію якого направити Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини.

1.2. Вжити дієвих заходів щодо припинення та недопущення у подальшому в установі «негативної практики» вимагати від ув'язнених та засуджених

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

піднімати та тримати руки, зігнуті у ліктях, під час входу до камер працівників установи.

1.3. Вжити дієвих заходів щодо припинення практики допущення сегрегації, стигматизації та дискримінації серед засуджених в установі.

1.4. Уникати практики використання засуджених на посадах старшого днювального відповідно до наданих рекомендацій Європейського комітету.

1.5. Забезпечити дотримання встановленої норми площі з розрахунку на одного ув'язненого згідно вимог національного законодавства та практики Європейського суду з прав людини.

1.6. Обладнання та використання сигналізаційної системи виклику в установі привести у відповідність до вимог Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю.

1.7. Вжити заходів щодо усунення виявлених порушень у частині забезпечення засудженим та ув'язненим можливості регулярно одержувати інформацію про суспільні події по радіо.

1.8. Розмістити відсутню у приміщеннях установи наочну інформацію та облаштувати поштові скриньки для реалізації прав засуджених надсилати звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та інших державних органів і міжнародних організацій.

1.9. Обладнання приміщень та діяльність ЛПК установи привести у відповідність до вимог Положення про організацію лазне-прального обслуговування.

1.10. Забезпечити для ув'язнених жіночої статі доступ до санітарних засобів два рази на тиждень.

1.11. Забезпечити належний рівень природного і штучного освітлення у карцерах установи.

1.12. Вжити дієвих заходів щодо забезпечення крамниці установи тютюновими виробами.

1.13. Вжити додаткових заходів щодо дообладнання укриттів в установі.

1.14. Вжити дієвих заходів щодо усунення та недопущення у подальшому виявлених в установі порушень вимог Правил пожежної безпеки в Україні.

1.15. Створити належні умови для реалізації права засуджених та ув'язнених на приватність та особистий простір.

1.16. Обладнання та використання системи відеоспостереження в установі привести у відповідність до вимог Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю та з урахуванням вимог практики Європейського суду з прав людини.

1.17. Забезпечити реалізацію права ув'язнених, які залучаються до виконання робіт з господарського обслуговування, на оплачувану працю.

1.18. Виключити випадки порушення вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо роздільного тримання різних категорій засуджених та ув'язнених.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

1.19. Вжити заходів щодо комплектування вакантних посад персоналу в установі.

1.20. Усунути виявлені порушення правил гігієни і санітарії під час приймання передач.

1.21. Нанести маркування на наявні в установі спецзасоби (захисні шоломи та бронежилети).

1.22. Переглянути існуючу в установі практику притягнення до дисциплінарної відповідальності ув’язнених та засуджених.

2. Провести службове розслідування щодо виявлених випадків надання Уповноваженому недостовірної інформації Міністерством юстиції України за результатами опрацювання ним спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про стан справ щодо недопущення в Україні катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання в 2023 році».

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних службових осіб до відповідальності.

Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене особисто.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об’єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор» на 20 арк. в 1 прим.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Тищенко Руслан (050)-967-95-51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№18384.2/24/39.1 від 27.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 27.12.2024 19:17
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400